

Mošeničke Drage), gdje radi do kraja života. Slikao uglavnom po selima J Istre, ponajviše u crkvama i kod vlastele. — Među očuvanim djelima ističu se: *Portret Andreja Bastijanića*, *Križni put* u crkvi u Labinu, *Sv. Obitelj* u župnoj crkvi na Veprincu te *Sv. Rok* u crkvi Sv. Nikole u Barbanu.

R.

LUKAVEC, dvorac u Turopolju, tlocrtno zasnovan kao četverokutni kaštel, s unutarnjim dvorištem, u kojemu se nižu arkade, i s četiri prizmatične kule na uglovima. Povrh ulaza s baroknim portalom i grbom (1752) izdiže se visok toranj pod kojim je bila kapela Sv. Lucije; u njoj su se održavala »spravišća«, skupštine turopoljskoga plemstva. Građevina ima puškarne, okružena je šancima. Prije toga zidanog baroknog dvorca tu je stajao grad od drvene građe, koji se spominje od XV. st.

LIT.: A. Horvat, Prilog poznavanju spomenika NO općine Velika Gorica, Vijesti MK, 1961, 5, str. 153—154. — Š. Gvozdanović, Turopoljski stari grad Lukavec, Bulletin JAZU, 1961, 2.

A. Ht.

LUKETIĆ, Stevan, kipar (Budva, 8. XI. 1925). Kiparstvom se počinje baviti tijekom službovanja u vojsci u Zagrebu 1945—50. God. 1950—55. studira na Akademiji u Zagrebu (F. Kršinić). Bio je suradnik kipara V. Bakića 1952—58. Radi nefigurativne kompozicije dinamičnih oblika, pretežno u kovini. Poč. 60-godina njegovo se kiparstvo približava informelu. U djelima nastalim oko 1970, unatoč razvedenim oblicima, uočljiva je određena smirenost. Samostalno je izlagao u Zagrebu (1963, 1965, 1967, 1978, 1980, 1983, 1985, 1989), Ljubljani (1967), Budvi, Cetinju i Podgorici (1973). U Zagrebu priredio dvije izložbe crteža (1978). Izveo nekoliko spomenika te reljef u zgradi društveno-političkih organizacija (Prisavlje bb) u Zagrebu.

LIT.: V. Horvat-Pintarić, Nova traženja i nove mogućnosti, Telegram 24. V. 1963. — D. Horvatić, Stevan Luketić, Razlog, 1964, 9—10. — V. Gotovac, Stevan Luketić (katalog), Ljubljana 1967. — Z. Maković, Stevan Luketić (katalog), Zagreb 1980. — Z. Rus, Spomenička plastika Stevana Luketića (katalog), Zagreb 1983. — Z. Maković, Stevan Luketić (katalog), Zagreb 1985. — Z. Maković, Nova skulptura Stevana Luketića (katalog), Zagreb 1989.

D. Hč.

LUKINOVIĆ, Zvonimir, slikar (Krapina, 26. I. 1893 — Zagreb, 21. IX. 1980). Studirao na Akademiji u Zagrebu, diplomirao u Beogradu (1925). Slikao u ulju i akvarelu realističke pejzaže i vedute u kojima prevladavaju topli i nježni zeleni tonovi: *Pakrac*, *Iz starog Skoplja*, *S Ohrida*, *Iz Selca*, *Iz Samobora*. Samostalno izlagao u Skoplju (1931).

LUKOVDOL, selo u Gorskom kotaru kraj Vrbovskoga. Na rodnoj kući pjesnika I. Gorana Kovačića nalazi se memorijalna ploča, a u blizini spomenik pjesniku, rad V. Bakića. U selu je kasnobarokna župna crkva Sv. Marije. — U zaseoku *Ritiću* nalazi se jednobrodna barokna crkva Sv. Franje Ksaverskoga s trostranim završetkom, kupolastim svodom nad brodom i masivnim bočnim zvonikom koji vjerojatno potječe od neke starije građevine. Drveni barokni namještaj bogato je rezbaren: tri oltara (glavni s atlantima) s relikvijarima, ispovjedaonice, ormar. — U nedaleku *Plemenitašu* stoji stara kamena kuća, prema predaji, lovački dvor Frankopana.

A. Ht.

LUKOVIĆ, Niko, povjesničar (Prčanj, 21. III. 1887 — Kotor, 15. II. 1970). Svećenik u Boki kotorskoj. Istraživao povijest pomorstva, kulture i umjetnosti na području Boke. Bio je stalni suradnik Godišnjaka Pomorskoga muzeja u Kotoru.

BIBL.: Kotor u doba humanizma i renesanse, Kotor 1933; Prčanj, Kotor 1937; Boka Kotorska, kulturno historijska studija, Kotor 1951; Boka Kotorska (turistički vodič), Kotor 1954.

LUKŠIĆ, Zlatibor, arhitekt (Supetar, 19. I. 1898 — Split, 19. II. 1969). Studirao je arhitekturu u Beogradu i Parizu. Od 1926. djeluje u Splitu. Među radovima prije II. svj. r. ističu se banka »Croatia« (1930. s K. Gamulinom), stambena uglovnica »Orebić« (1933), kuća Viđak, stambena kuća u Bihačkoj ul. (1936), kuća Senjanović na Špinutu (1942), vila u Vukovarskoj ulici, palača Ivanišević (1940) — sve u Splitu. Poslije 1945. projektira više građevina u Splitu, među kojima se ističu: sudska zgrada (1951, poslije Pravni fakultet) i administrativna jednokatnica, pogon i visoki stambeni neboder »Slobodne Dalmacije« (1964).

LIT.: S. Muljačić, Kronološki pregled izgradnje Splita 1944—1969, Urbs, 1969, 8—9. — D. Kečkemet, Moderna arhitektura u Dalmaciji, Arhitektura, 1976, 156—157. — D. Kečkemet, Stambena arhitektura u Splitu u razdoblju između dva rata, Arhitektura, 1989—1991, 208—210. — M. Gamulin, Stambena arhitektura u Splitu od 1945. do danas, ibid. — D. Tušek, Arhitektonski natječaji u Splitu, Split 1994.

D. Kt.

LUMBARDA, selo na I strani otoka Korčule. Arheol. nalazi dokazuju da je bilo nastanjeno već u ← IV. st. »Psefizma« (zaključak skupštine) iz

LUKAVEC

← III. st., nađena na Koludrtu u Lumbardi, najvažniji je epigrafski izvor za poznavanje trećega vala grč. kolonizacije I jadranske obale. Otkrivena je uz monumentalnu helenističku cisternu koja je mogla napajati čitavo naselje, a govori o postanku isejske kolonije na tome mjestu, donoseći imena grč. kolonista kao i imena koja bi mogla pripadati ilir. onomastici. Toponim *Koludrt* vezan je uz postojanje benediktinskoga samostana Sv. Ivana, koji se već 1388. spominje kao zapušten. Od XV. se st. razvija u Lumbardi značajna ladanjska kultura. Podižu se ljetnikovci, utvrđuju kulama i puškaricama, spajaju se gospodarskim prizemnicama, dvorišnim sjenicama, vrtovima i kapelama. Od nekih su ostali samo dijelovi — svodovi od sadre u konobama, gotički i renesansni prozori, umivaonici, krune zdenaca i natpisi: ljetnikovac obitelji kamenara Andrijića te korčulanskoga biskupa Manole iz 1655; ostali — ruševni gotički ljetnikovac na Bilinžalu, Nobilev Gornji i Donji Palac, Miroševićev ljetnikovac iz XIX. st., kada je romantički preokrojen, i Kršinićev Kaštil, pokazuju tip ljetnikovca u kojemu su povezane obrambena, gospodarska i ladanjska namjena. Nobilev Donji Palac bio je uporišna obrambena točka starijega naselja. Imao je kapelicu posvećenu Sv. Petru i Pavlu, a podignuo ju je Ivan Jakoević 1529. Većina ljetnikovaca morala je biti obnovljena nakon tur. haranja 1571. U XVIII. st. u Knežini je podignut toranj Milinina kaštela na ostacima velike rim. ladanjske vile od koje strše zidovi. Od crkvice u Žabnjaku spominje se 1476. Sv. Barbara, a u Veloj Postrani 1577. Sv. Bartul. U toj je crkvi pijevnica islikana u maniri T. Kokolje. God. 1776. u Polju je podignuta crkva Sv. Križa, vjerojatno na starijim temeljima. Župna crkva Sv. Roka, oko koje se u XVI. st. okuplja jezgra naselja, povećana je 1561, a dograđena 1886.

Z. LUKŠIĆ, palača Ivanišević u Splitu

S. LUPINO, Čeznja

LIT.: V. Foretić, Otok Korčula u srednjem vijeku do g. 1420, Zagreb 1940. — P. Lisićar, Crna Korkira i kolonije antičkih Grka na Jadranu, Skopje 1951, str. 94. — D. Rendić-Miočević, Zur Frage der Datierung des Psephisma aus Lumbarda, Archaeologia Iugoslavica (Beograd), 1965, 6. — M. Gjirovoje, Otok Korčula, Zagreb 1968, str. 32, 44, 332–335. — D. Rendić-Miočević, Nekoliko novih ulomaka grčkog natpisa iz Lumbarda, VjAM, 1970, 4. — I. Fisković, Kulturno-umjetnička prošlost Pelješkog kanala, Split 1972. — D. Rendić-Miočević, O knidskoj kolonizaciji otoka Korčule, Diadora, 1980, 9.

Jos. B.

LUN, naselje na najsjevernijem rtu otoka Paga. Na njegovu se području nalazi više nekropola i jedna veća gradina (Gradac, iznad Stanišća) iz doba Liburna. U uvali Tovarnele nađeni su rim. novci a tu se nalazi i starokršć. sarkofag, u novije vrijeme dovezen iz Paga. U župnoj crkvi Sv. Jeronima čuva se romanički kip Sv. Mihovila, pronađen u ruševinama ranosrednjovj. crkvice Sv. Martina na Puntima Luna. U blizini zaseoka Jakišnice nalaze se ruševine crkvice Sv. Ivana iz XIV. st. a u Vidasovim Stanovima ruševine crkvice Sv. Vida, također iz XIV. st.

LIT.: I. Petricoli, Spomenici srednjovjekovne arhitekture na otoku Pagu, SHP, 1952. — I. Fisković, Ranokršćanski sarkofazi s otoka Braća, VjAHD, 1981. — Tisuću godina hrvatske skulpture (katalog), Zagreb 1991, str. 45.

A. Bad.

LUNAČEK, Vladimir, književnik i likovni kritičar (Vinkovci, 23. I. 1873 — Zagreb, 1. VIII. 1927). Gimnaziju polazio u Zagrebu, maturirao u Vinkovcima (1892). Studirao medicinu u Beču i pravo u Pragu. Rad lik. kritičara započeo je u »Agramer Tagblattu« 1900. i od tada sustavno prati domaće lik. pojave kao i suvremenu izgradnju Zagreba. Kreće se u krugu umjetnika i književnika moderne, te se u tome smjeru razvija njegov kritički stav. Piše feljtone, književne, lik. i kazališne kritike u »Hrvatskome pravu«, »Narodnim novinama«, »Agramer Zeitungu«, »Životu«, »Dnevnom listu«, »Prosvjeti«. Od 1906. do smrti urednik je kult. rubrike »Obzora«. Uredio je »Strossmayerov kalendar« (1907), a kao urednik za ilustracije dao je »Savremeniku« (1914–15) reprezentativan i suvremen izgled.

BIBL.: Prilozi za povijest hrvatske umjetnosti, Savremenik, 1906, 5; Petnaest godina hrvatske umjetnosti, ibid., 1914, 1, 2, 4; Frangeš Mihanović, Zagreb 1920; Bela Čikoš, Zagreb 1920; Bilansa hrvatske moderne, Savremenik, 1923, 9; Nakon dvadesetpet godina, Obzor, 1923, 343.

O. Ma.

LUPINO, Stephan (Lepen, Ivan), fotograf (Varaždin, 28. IV. 1952). Školovao se u Varaždinu, potom odlazi u Rim 1975, London 1978. te 1979. u New York, gdje studira glumu. Fotografije mu objavljuju ugledni modni i fotografski listovi »Photo«, »Zoom«, »Vogue Hommes«, »Playboy«, »King«, »Max«, »Per Lui« i dr. Osim modne fotografije u kojoj naglašuje pokret tijela i erotičnost, nekonvencionalnim načinom snima egzotične likove iz polusvijeta. Bavi se video-spotom i režijom filmova (Zagreb živi, 1994). Izdao nekoliko knjiga sa svojim fotografijama: Lupino — En Avant!, München, 1988; Nightlife World, München — New York, 1989; Lupino Photo Book, Zagreb, 1994. — Samostalno izlagao u Zagrebu, Tokiju, Kyotu, Milanu, Münchenu, Parizu.

K. Ma.

LUPOGLAV, selo I od Dugoga Sela. U župnoj crkvi Bl. Augustina Kažotića (1818) nalazi se mramorni oltar kipara A. Michelazzija, raden za zagrebačku katedralu (oko 1743).

LIT.: R. Matejčić, Antonio Michelazzi »Sculptor-fluminensis«, Peristil, 1967–68, 10–11.

LUPOSIGNOLI, Mihovil, slikar i graditelj (Split, prva pol. XVIII. st.). God. 1727. naslikao kopiju slike iz 1518 (djelo domaćeg slikara Nikole Bralića) za franjevačku crkvu na Poljudu u Splitu (Bezgrešno začecje; uz lik Majke Božje teolozi i Muhamed). Izradio 1738. projekt za splitsku crkvu Gospe od Zdravlja na Dobrome (djelomično nadahnut crkvom Santa Maria della Salute u Veneciji) koji nije izveden. Bavio se i skulpturom; dao osnovu za oltar Sv. Dujma u splitskoj katedrali (nije ostvarena).

LIT.: K. Prijatelj, Barok u Splitu, Split 1947, str. 30, 68–69. — Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok.

K. Plj.

LUPPIS, Antonio Francesco, slikar (Rijeka, 6. VI. 1829 — 22. II. 1910). Diplomirao je na Nautičkome institutu u Marseilleu. Bio je brodovlasnik te kulturni i politički djelatnik. Skupljao je vrijedne slike iz XVI. i XVII. st. Slikarstvom se počeo baviti 1879. Slikao je poglavito u ulju brodove (Brigantin Irene, 1885), vedute (Pogled na kazalište i mrtvi kanal, 1888), marine i primorske krajolike idiličnih ugođaja (Motiv iz Drage, 1885; Romantični pejzaž, 1887). Izlagao je na skupnoj izložbi u Rijeci 1917. Djela mu se nalaze u Pomorskoj i povijesnoj muzeju u Rijeci te u privatnim zbirkama.

LIT.: B. Vižintin, Rijeka u očima slikara (katalog), Rijeka 1960. — Isti, Umjetnička Rijeka XIX. stoljeća, Rijeka 1993.

V. Fo.

LUPPIS, Luigi, arhitekt (Rijeka, 9. V. 1879 — 1935). Imao u Rijeci arhit. biro; od njegovih su projekata poznate palača Dobrotvornoga dječjega prihvatišta, zgrada Osnovne škole »Kozala« (1911) te kuće Šinko i Matković (1910). Kombinirao je elemente historicizma i secesije.

LIT.: R. Matejčić, Kako čitati grad, Rijeka 1988.

LUTKA-FILM → ANIMIRANI FILM

LUŽAIĆ, Veljko, slikar (Žednik kraj Subotice, 31. I. 1937). Počeo slikati kao samouk, poslije ga poučavaju N. Pivac, Lj. Verner i M. Veža. Slika motive iz Osijeka, čamce i teglenice na Dravi. Potez kista mu je snažan, kolorit bujan i izražajan. Samostalno izlagao u Osijeku 1958, 1970, 1978, 1990. Bavi se scenografijom.

LUŽINE, lok. u Stonskome polju. U romaničko-gotičkoj monumentalnoj crkvi Gospe od Lužina uzidano je više pleternih ulomaka, koji uz fragmente kamenoga namještaja s natpisom svjedoče o postojanju predromaničke crkvice. U XIII. st. spominje se obnova crkve i bazilijanskoga samostana. Pred crkvom je grobna ploča iz XV. st. s gotičkim natpisom i štitom u reljefu. Na zidovima su ostaci ciklusa zidnih slikarija, vjerojatno kojega dubrovačkoga majstora iz XVI. st. U XIX. st. gradi se masivni zvonik iznad predvorja.

LIT.: F. Vlašić, Bilješke uz tri stonska spomenika, Prilozi — Dalmacija, 1956. — A. Dračević, Da li je već u IX. st. postojala crkva Bogorodice u Lužinama kod Stona, ibid., 1966. — Isti, Novi arheološki nalazi kod crkve Gospe od Lužina u Stonu, ibid., 1970. — V. Sokol, Kasnosrednjovjekovna grobišta i nadgrobni spomenici Pelješca, Pelješki zbornik, I, Zagreb 1976.

V. K.

LUŽNICA, jednokatni barokni dvorac Z od Zagreba kraj Zaprešića. Nekada u posjedu obitelji Rauch. Ima tri krila (tlocrt u obliku slova U). Srednje je krilo naglašeno rizalitom, a na uglovima cilindričnim kulama. Nad glavnim ulazom, sučelice parku, nalazi se prostrani balkon. Na pročeljima dvorca iznad prozora reljefno su fino izvedena različita poprsja. U dvorskoj kapeli je oltar iz doba rokokoa.

LIT.: M. Obad Šitaroci, Dvorci i perivoji Hrvatskoga zagorja, Zagreb 1991.

R.